

אלעמען גלייך

(מיין אוטאָפּיע)

א.

- 1 אַז גאָט האָט אַרויסגעטריבן אָדם מיט חוהן פֿון גן־עדן און זיי האָבן זיך אָנגעהויבן פֿרוכפּערן און מערן און אָנפֿילן די ערד, איז זייערע קינדער און קינדס־קינדער געוואָרן ענג די וועלט און האָבן זיך נישט געקאָנט איינטיילן מיטן גוטס, וואָס איז זיי געבליבן בירושה פֿון זייערע עלטער־עלטער זיידעס, האָבן זיי זיך צעקראָכן איבער דער גאַנצער ערד, זיך אָפּגעשיידט איינער פֿון דעם אַנדערן, פֿאַרפֿרעמדט געוואָרן, אויסגעטראַכט זיך איטלעכער זיין לשון, פֿאַרהייליקט איטלעכער זיין גלויבן, פֿאַרגעסן, אַז זיי קומען אַלע פֿון איין ייִחוס, און אָנגעהויבן האַלטן מלחמה איינס מיטן אַנדערן, צונעמען איינס ביי דאָס אַנדערע דאָס פֿאַרמעגן - און ס'איז געוואָרן אַ מישמאַש פֿון פֿאַרשיידענע מענטשן, מיט פֿאַרשיידענע לשונות, מיט פֿאַרשיידענע מנהגים, מיט פֿאַרשיידענע קלאַסן, שטאַרקע און שוואַכע, אַרעמע און רייכע, האָרן און קנעכט, משרתים און בעלי־בתים, פֿאַבריקאַנטן און אַרבעטער - און אַזוי האָט זיך עס געצויגן אַ צייט מיט יאָרן און מענטשן האָבן געמיינט, אַז אַזוי באַדאַרף עס זיין.
- 2 נאָר וואָס ווייטער ווייטער איז די וועלט געוואָרן קליגער און מענטשן האָבן אָנגעהויבן מומלען אויף דעם סדר העולם, אָנגעהויבן שרייען: פֿאַר וואָס קומט איינעם גאָר, דעם אַנדערן גאָרניט? דער געשריי איז געוואָרן וואָס ווייטער גרעסער און שטאַרקער און ס'איז דערפֿון אַרויס נאָך גרעסערע מחלוקתן און געשלעג. און ערשט נאָך דעם, אַז מענטשן האָבן זיך גוט אָנגעמאַרדעוועט, גענוג אָנגערעדט, אָנגעשרייען, אויסגעגאַסן פֿעסער מיט טינט, פֿאַרגאַסן טייכן מיט טרערן און ימים בלוט, האָט מען אַרויסגעזען באַשיימפּערלעך, אַז ווייטער קען עס אַזוי ניט זיין. מען וועט זיך אַזוי לאַנג הרגענען, שלאָגן און עסן איינס דאָס אַנדערע ביז עס וועט נישט בלייבן קיין איינציקער מענטש אויף דער ערד און עס וועט חלילה אונטערגיין, חרובֿ ווערן די גאַנצע וועלט.
- 3 על פֿן איז געבליבן, מען זאָל אַוועקשרייבן אַ פּאַפּיר, אַ געבעט־בריוו צום רבּונר־של־עולם, ער זאָל זיך אַרײַנלייגן צווישן די מענטשן און מאַכן אַ שלום אויף דער וועלט.
- 4 וווּ זשע געפֿינט מען אַזאַ מענטשן, וואָס זאָל זיין אַ חשובֿ ביי גאָט און זאָל קענען אַוועקשרייבן צום רבּונר־של־עולם אַ פּאַפּיר? געוויינטלעך ביי אונדז, ביי

די רויטע יידעלעך; וואָרעם ווי איז דאָ נאָך אזאָ פֿאַלק, וואָס קען זאָגן 'אתה
בחרתנו מכל העמים', דו האָסט אונדז אויסדערוויילט פֿון אַלע פֿעלקער, ווי
מיר רויטע יידעלעך, וואָס אויף דער זייט סמבטיון?... און עס האָט זיך
געפֿונען ביי אונדז איינער אַ מענטש מיט אַ פען, אַ כתבא רבה, וואָס האָט זיך
אונטערגענומען דאָס אַלצדינג פֿאַרלייגן פֿאַר גאָט, אויפֿשרייבן דאָס אַלצדינג
אויף פֿאַפּיר, געוויינטלעך אויף לשון קודש, נאָר אזוי עס זאָל זיין איין מאָל אַ
פֿאַפּיר!

- 5 אָנגעהויבן האָט זיך דאָס פֿאַפּיר געוויינטלעך מיט אַ שִׁבָּח והודיה, מיט אַ
לויבעניש אין טאָג אַרײַן: דו ביסט אַ גרויסער גאָט, אַ שטאַרקער גאָט, אַ
מוראדיקער גאָט, ווי געוויינטלעך אַלע תּפֿילות הייבן זיך אָן...
6 נאָך דעם איז געגאַנגען ביי אים אַ באַשרייבונג פֿון דער וועלט, וואָס פֿאַר אַ
טייערע וועלט, וואָס פֿאַר אַ שיינע, וואָס פֿאַר אַ ליכטיקע, וואָס פֿאַר אַ קלוגע
וועלט דאָס איז!...
- 7 שײַן, גרויסאַרטיק שײַן האָט ער באַשריבן די וועלט, און נאָך דעם האָט ער זיך
גענומען צום סאַמע רעכטן ענין פֿונעם פֿאַפּיר, פֿונעם געבעט־בריוו.
8 און דער רעכטער ענין איז געווען דאָס, וואָס מענטשן זענען שוין אַלע ברוך
השם גענוג קלוג און געבילדעט און וואָלטן זיך געקאָנט אָפלעבן גליקלעך מיט
זייער זיבעציק יאָר אויף דער ערד.
9 איז אָבער דער חסרון, וואָס ניט אַלע זענען באַטיילט, נישט מיט ערד, נישט
מיט ברויט, נישט מיט געלט.
10 איינער האָט גאָר, דער אַנדערער - גאַרניט.
11 איינער פֿאַרמאָגט בערג מיט געלט, מיליאָרדן; דער אַנדערער גייט אויס נאָך
אַ פּרוטה, פֿאַרשטעלט זיך פֿאַר אַ בעטלער, ציט אויס די האַנט און וואַרט ביז
עמעצער וועט זיך דערמאַנען אים אַרײַנוואַרפֿן אַן אַלטן אָפּגעריבענעם
גראָשן.
12 איינער פֿליט אויף גומעלאַסטיקענע רעדלעך, באַצאָלט פֿאַר אַן אָנבײַסן
ערגעץ מיט אַ יפֿהייה אַ שאַנסאַגעטקע אזוי פֿיל, וויפֿל דער אַנדערער ווינטשט
זיך עס פֿאַרמאַגן זײַן אייגנס, כאַטש האַלב, כאַטש אַ צענט חלק!...
13 איינער גייט אַרום פּוסט־און־פּאַס און ווערט שיער ניט משוגע, ברענט געלט
אויף דעם ליכט, און דער אַנדערער אַרבעט ביי 40 גראַד היץ, גייט אָפּ מיט
שווייס, לייגט אַוועק דאָס גאַנצע געזונט ביז ער פֿאַרדינט קוים אויף אַ
בולקע.
14 און בכדי צו נעמען דעם רבּונו־של־עולם מיט סטאַטיסטיקע, מיט חשבונות,
כאַפט ער אָן איינעם פֿון די גרעסטע קאַפיטאַליסטן, עפעס אַ געוויסן
ראַקפֿעלער פֿון אַמריקע, וואָס פֿאַרמאָגט נישט מער ווי פֿיר מיליאָרד
קאַפיטאַל און פֿאַרדינט נישט מער ווי צוויי הונדערט מיליאָן אַ יאָר, דאָס
מאַכט אויס אזוי גרויס ווי זיבן הונדערט טויזנט רובל אַ טאָג; און זײַן
אַרבעטער, וואָס האָרעוועט מיטן בלוטיקן שווייס אויף אים זעכצן שעה אין
מעט־לעת פֿאַר אַנדערהאַלבן קאַרבן, דאַרף אויסהאַלטן דערמיט אַ ווייב מיט

זעקס הונגעריקע, נאקעטע און באַרוועסע קינדער מיט אַ קראַנקער מוטער
ערגעץ אין אַ פֿינצטערן, נאָסן, קאַלטן קעלער.

15 ווען דער דאָזיקער נאַרישער ראַקפֿעלער – זאָגט דער שרייבער פֿונעם פּאַפּיר
– ווען דער דאָזיקער ראַקפֿעלער כאַפט זיך אויף אין אַ שיינעם פֿרימאַרגן און
ווייל זיך קויפֿן עולם־הבא און רופֿט צונויף אַ מיליאָן אַרעמע אַרבעטער און
זאָגט זיי: 'נאַט אייך, ברידער, לאַמיר זיך צעטיילן אַלע גלייך! באַקומט דאָך
יעדער אַרעמאַן אויף זײַן חלק נישט מער און נישט ווינציקער ווי פֿיר טויזנט
קאַרבן!

16 וויי וויי, וויפֿל ראַקפֿעלערס, וויפֿל וואַנדערבילדס, וויפֿל ראַטשילדס עס זענען
פֿאַראַן אויף דער וועלט – לאַזט אויס דער שרייבער – און קיינעם איז נאָך
ביז אַהער ניט איינגעפֿאַלן אַזאַ געדאַנק! אַדרבה, טאַמער דערהערן זיי, אַז
אַרעמע־לייט קרעבצן, אַרעמע־לייט מומלען אויף זיי, אַרעמע־לייט ציילן זייער
פֿאַרמעגן, ווערן זיי אַנגעצונדן און צעבייזערן זיך: 'אַקיש! ניט אַייער עסק! איר
דאַרפֿט אַרבעטן און זאָגן אַ דאַנק וואָס מען גיט אייך אַרבעט!...'

17 און אַז סע מאַכט זיך בײַ דעם ראַקפֿעלער, בײַ דעם וואַנדערבילד, בײַ דעם
ראַטשילד אַ שמחה, אַ יומא דפּגרא, וואַרפֿט ער אַרויס אַ ביינדל פֿאַר די
מיליאָנען אַרעמע־לייט און שרייט אויף קולי קולות און בלאַזט אין אַלע
שופֿרות: 'איר זעט? דאָס האָב איך געשענקט צום טאַג פֿון מיין געבאַרן...'

18 דאָס קען פֿאַרדריסן און דערפֿון נעמען זיך אַלע מחלוקתן מיט אַלע הריגות
צווישן מענטשן...
19 בכּן איז וואָס?

20 'בכּן בעטן מיר דיך, אַלמעכטיקער גאָט, דער האָר פֿון אַלע הערשאַפֿטן, אינעם
נאָמען פֿון אַלע הונדערטער מיליאָנען אַרעמע, פֿינצטערע, דערשלאַגענע,
אויסגעהאַרעוועטע, קראַנקע אַרבעטער, דו זאָלסט זיך אַרײַנלייגן אין אַ
שלום, זאָלסט זיך מטריח זײַן אַליין פֿביכול מיט דיין פֿבֿוד מאַכן אַ ריכטיקן
חשבון, אַינזאַסירן דאָס גאַנצע געלט פֿון דער וועלט און מאַכן אַ חלוקה
צווישן אַלע מענטשן גלייך, וועט אויפֿהערן זייער קנאה, שנאה, מחלוקתן,
זידלערייען מיט בלוט פֿאַרגיסן. און עס וועט ווערן שטיל און רויק אויף דיין
וועלט, ווי אין פּסוק שטייט געשריבן...'

21 געוויינטלעך האָט דער שרייבער ניט געזשאַלעוועט קיין פּסוקים פֿון די
הייליקע ספֿרים פֿון אַ מאָל און אויך פֿון די ביכער פֿון די שפּעטערדיקע דורות
מיט אַלע חכמים און גרויסע לייט פֿון אַצינד, און דאָס פּאַפּיר האָט אַנגעהויבן
גיין מיד ליד, און אַלע (אַחוץ די נגידים, געוויינטלעך) האָבן דאָס פּאַפּיר
אַפּגעזחמעט און מען האָט דאָס פּאַפּיר אַוועקגעשיקט גלייך אַהין אַרויף צום
בית־דין של מעלה.

ב.

22 און גאָט האָט צוגעהערט צו אונדזער געבעט און עס האָט זיך געלאָזט הערן,
אַז מען האָט אַראַפּגעשיקט פֿון אויבן מאַדנע נפֿשות, אַזעלכע וואָס מען האָט

זיי ביז אָהער ניט געזען, עפעס האַלב מענטשן האַלב מלאכים. דאָס הייסט, עסן עסן זיי ווי מענטשן, נאָר דאָס אויסזען מיטן רעדן מיטן באַנעמען זיך איז פֿון מלאכים. ווהיין זיי קומען אַרײַן ווערט ליכטיק אין אַלע ווינקלעך, שלום ושלווה צווישן מענטשן. אויס קריג, אויס שנאה, און וואָס זיי זאָגן פֿאַלגט מען זיי, און וואָס זיי הייסן ווערט געטאָן. און הייסן הייסן זיי, מען זאָל צונויפֿטראַגן דאָס גאַנצע געלט פֿון דער וועלט אויף איין אָרט, גאָלד באַזונדער און זילבער באַזונדער און מינץ באַזונדער, קיינער זאָל ניט לאָזן בײַ זיך קיין פֿרוטה של נחושת. און מערקווירדיק! קיינער האָט ניט געזאָגט קיין וואָרט, ניט איבערגעקערט די צונג, און מען האָט גענומען צונויפֿטראַגן דאָס פֿאַרמעגן, גאָלד און זילבער און קופּער, פּערל און דימענטן און בריליאַנטן. און שאַ, שטיל, אָן רעש, אָן טומל, אָן ווערטער. דריי טעג מיט דריי נעכט האָט געדויערט דאָס איינקאַסירן פֿונעם געלט. מען האָט אָנגעשאַטן אַזעלכע קופּעס מיט גאָלד, אַז ס'איז געווען אַ מורא צו קוקן. און מערקווירדיק! דאָס גאָלד איז געלעגן פֿראַנק און פֿריי, נישט איין שומר, נישט איין בלוזע שווערד. שטיל און רויק האָט מען געטראַגן דאָס גוטס – גאָלד באַזונדער, זילבער באַזונדער, און מינץ באַזונדער – און אויפֿן פֿערטן טאַג אין דער פֿרי האָט זיך אָנגעכמאַרעט דער הימל, באַרעקט מיט שווערע שוואַרצע וואַלקנס, און אַ פּחד איז געפֿאַלן אויף אַלע מענטשן. אַ סך זענען צוגעפֿאַלן מיטן פֿנים צו דער ערד, זיך געשלאָגן אַשמונ'... און אַ סך זענען געשטאַנען און געקוקט: וואָס וועט דאָ זײַן? און פּלוצלינג האָט אויסגעבראַכן אַ שרעקלעכער רויער און אַ מוראדיקער בליץ האָט באַליכט דעם הימל פֿון איין עק ביזן אַנדערן עק, און מיר האָבן אַלע דערזען אַ מוראדיקע טאַבעלע פֿון פֿײַערדיקע ציפֿערן אויפֿן הימל:

$$15,000,000,000,000 : 1,500,000,000 = 10,000$$

23 און מיר האָבן פֿאַרשטאַנען, אַז דאָס איז דער אמתער השבון, אַז דאָס איז די אמתע הלוקה, אַז דאָס מאַכט צען טויזנט דאָלאַר אויף אַ מענטשן. און עס האָט באַלד אַ בלאַז געטאָן אַן אַנדער ווינטל און האָט צעטריבן די כּמאַרעס, און דער הימל האָט זיך אָפּגערייניקט און איז געוואָרן לויטער ווי קרישטאָל, און די זון האָט אַראָפּגעקוקט און געשיינט ווי גינגאָלד, און די לופֿט איז געוואָרן פֿריש, און די ערד איז געוואָרן יומטוֹבדיק, און די מענטשן זענען געוואָרן אַלע פֿריילעך און מונטער, די פּנימער האָבן געשיינט, אַרעמע־לייט האָבן זיך אַרומגענומען און געקושט, און איטלעכער איז זיך צוגעגאַנגען איינציקווייז צום גאָלד, זיך אָפּגעציילט פּונקט זײַן חלק נאָכן צאָל פֿון זײַן הויזגעזינד: אַ געזינדל פֿון פֿיר פֿאַרשוין האָט גענומען פֿערציק טויזנט קאַרבן, אַ געזינדל פֿון אַכט פֿאַרשוין האָט גענומען אַכציק טויזנט קאַרבן, איין מענטש אַליין האָט גענומען נאָר צען טויזנט קאַרבן. און מערווירדיק! קיינער האָט נישט גענומען נישט מער נישט ווינציקער, און ביז אויף דער נאַכט האָט דער עולם צוגענומען דאָס גאַנצע געלט און מען איז זיך בשלום ובשלווה צעגאַנגען אַהיים לעבעדיק, פֿריילעך, געזונגען לידער און געלויבט גאָט פֿאַר

זמן ערלעכקייט און גערעכטיקייט, פֿאַר זײַן גרויס גנאָד און באַרמ־האַציקייט, וואָס ער האָט זיך סוף־פֿליסוף אַרומגעקוקט אויף די זינדיקע מענטשן און אויסגעלייזט די וועלט פֿון גרויסע אומגליקן, וואָס האָבן געקאָנט זײַן, נישט דערלאָזט, אַז די ערד זאָל חלילה חרובֿ ווערן איבער אַזאַ נאַרישקייט ווי געלט... אַ גאַנצע נאַכט האָט מען געהוילעט, כֿליזמר האָבן געשפּילט אין אַלע הייזער, פֿלאַקערס האָבן געברענט אין אַלע גאַסן. ס׳איז געווען אַ ששוון ושמחה, אור ליהודים!...

ג.

- 24 אויף מאַרגן אין דער פֿרי – איך בין נאָך געלעגן אין בעט – הער איך מיין וויבס קול:
- 25 – וווּ ביסטו ערגעץ, מויד? טראָג אַרײַן וואַסער, הייך אַפֿן איך אויוון, מויד!
- 26 נאָר מויד הינט מויד מאַרגן, נישטאָ קיין מויד! וווּ איז אַהינגעקומען די מויד? זי איז אַוועקגעגאַנגען נעכטן אויף דער נאַכט – איז זי שוין מער צוריק נישט געקומען.
- 27 – אַ פֿאַטעפֿאַלנאַסטי! פֿון אַ מויד! – זאָגט מיין וויב און פֿיערט מיט סכּנת־נפֿשות – אַט וועסטו זען, אַז איך שאַף זי אָפֿ!... און אַזוי ווי זי רעדט, קומט אָן די מויד אָנגעטאַן שבתדיק, מיט אַ היטעלע און מיט אַ זאָנטיקל און קנאַקט ניסלעך.
- 26 – אַ גוט יום־טובֿ דיר – זאָגט צו איר מיין וויב – וואָס ביסטו עפעס אַזוי אויסגעסטראַצלט, נשמה מינע?
- 29 – איך בין געקומען אײַך זאָגן – מאַכט צו איר די מויד גאַנץ אויפֿגעלייגט ווי אַ כּלה – איר זאָלט זיך זוכן אַן אַנדער מענטשן.
- 30 – אַזוי? וואָס איז די מעשה?
- 31 – די מעשה... מיר זענען שוין איצטער ברוך השם בעל־יבתיים גלייך מיט אַלעמען. מיר זענען קיין עין־הרע ניין פֿאַרשוין, האָט זיך אָנגענומען אויף אונדזער חלק נפּנציק טויזנט דאָלאַר.
- 32 – זיי זענען ריכער פֿון אונדז – זאָג איך צו מיין וויב שטילערהייט און מיר שטייען און קוקן איינס אויף דאָס אַנדערע אָן ווערטער.
- 33 – איך האָב מורא, מיין וויב, אַז הינטיקס מאָל וועסטו מוזן פֿאַרקאַטשען, מחילה, די אַרבל און זיך מטריח זײַן אַליין אפּנהייצן אין אויוון.
- 34 – אַ שיינע גדולה! אַלע בייזע וויסטע חלומות...!
- 35 אַז מיין וויב הייבט אָן בטלען חלומות גיי איך דעמאָלט אַוועק פֿון דער היים. אַזוי בין איך מיך נוהג פֿון תּמיד אָן, און אַזוי האָב איך געטאַן אויך איצט.
- 36 אַרויסגעקומען אויף דער גאַס – ס׳איז שטיל, יום־טובֿדיק אין מאַרק די קלייטן זענען אַלע צו; מען זעט נישט אַ נפֿש. 'דער עולם שלאָפֿט נאָך – טראַכט איך מיר – רוט זיך אויס נאָכן נעכטיקן טאָג. איך הייב אויף די אויגן – נחמיה דער הינקעדיקער פֿאַפּיראַסניק לויפֿט הענרום־פֿענדרום, שפּרינגט

אונטער אויף איין פֿיסל, און איך דערמאָן זיך, אַז ס'איז מיר אויסגעגאַנגען פּאַפּיראַסן.

37 וווּהין איז, נחמיה? שטיי אַ ווילען!

38 – איך האָב קיין צייט ניט! – מאַכט ער – איך לויף אַהיים.

39 – איין רגע! – זאָג איך – איך וויל באַשטעלן ביי דיר אַ טויזנט פּאַפּיראַסן!

40 – וואָסערע פּאַפּיראַסן? – מאַכט ער צו מיר – וואָסערע לאַקשן? מיין טאַטע האָט אַוועקגעטראָגן נאָר וואָס אין באַנק אַרפּין אַ פּוטיקע,² זאָגט איר מיר גאָר פּאַפּיראַסן.

41 "אַ שייגעץ קאָן!" – טראַכט איך מיר – "קיין מאָל האָט מיט מיר נחמיה אַזוי ניט גערעדט".

42 – איך באַדאַרף אַבער – זאָג איך – פּאַפּיראַסן! כאַטש אַ מאה פּאַפּיראַסן!

43 – מילא וואָס איר באַדאַרפֿט – מאַכט ער צו מיר און אַנטלויפֿט מיטן קרומען פֿיסל און מיך לאַזט ער שטיין ווי אַ נאָר אין מיטן מאַרק.

44 "הינטיקט מאָל וועל איך מוזן קויפֿן פּאַרטיקע פּאַפּיראַסן" – טראַכט איך מיר און לאָז מיך גיין ווייטער און דערזע כלאַוונע דעם שוסטער שטיין ביי דער טיר פֿון זיין שטיבל און עס וואַלגערן זיך די בעבעכעס.

45 כלאַוונע דער שוסטער איז אַ ייד מיט אַן אויסגעפֿליקט בערדל, מיט אַ צונויפֿגעצויגענער נאָז, וואָס פֿיפֿט, און מיט שוואַרצע גראַבע פּינגער.

46 – וווּהין איז, רב כלאַוונע?

47 – איך קלייב מיך אַריבער אין אַן אַנדער דירה – זאָגט ער צו מיר און די נאָז פֿיפֿט – גענוג שוין צו זיצן דאָ אין עיפּוש. לאָזן שוין אַנדערע אַ ביסל פֿאַרווכן די וואַנצן, איך קאָן מיך שוין היינט, מיט גאַטס הילף, פֿאַרגינען אַ שענערע דירה.

48 – גוט וואָס כּוּהאַב איך דערזען, רב כלאַוונע, איך דאַרף טאַקע האָבן אַ פּאַר נייע שטיוול. איר וועט זיך טאַקע מטריח זיין אַט באַלד אַראָפּנעמען אַ מאָס אויף אַ פּאַר שטיוול.

26 – שטיוול? – מאַכט צו מיר כלאַוונע מיט אַ פֿיף – לאָזן איך שוין אַנדערע נייען שטיוול מיט זעכציק טויזנט קאַרבן קיין עין־הרע וועל איך מיר געפֿינען אַן אַנדער פּרנסה מן הסתם. ווי מיינט איר? האָ?

50 דער געדאַנק, אַז כלאַוונע דער שוסטער איז אַ ייד פֿון זעכציק טויזנט קאַרבן, געפֿעלט מיר זייער, אַז איך צעלאַך מיך און טראַכט מיר, אַז איך וועל שוין מוזן קויפֿן זיך גרייטע שטיוול אין קלייט, און איך לאָז מיך גיין ווייטער און באַגעגן אליק דעם שניידער מיט אַ שבתדיקער קאַפּאַטע און מיט אַ שפּאַגל נייעם קאַשקעט אויפֿן קאַפּ, אויסגעצויגן ווי אַ סטרונע, און די קאַסאַקע אויגן זינע קוקן אויף מיר און שמייכלען.

51 – גוט – זאָג איך – וואָס איך האָב דיך דערזען, אליק!

52 – וואָס איז אַזוי דאָס גוטסקייט? – מאַכט ער צו מיר מיט אַ שמייכל פֿון אַן עזות־פנים.

- 53 – איך האָב דיר געוואָלט בעטן, זאָלסט מוחל זיין אַרײַנקומען היינט צו מיר נאָכן עסן.
- 54 – וואָס וועל איך בײַ אײַך טאָן נאָכן עסן, אַ שטייגער פֿרומה למשל? – מאַכט ער צו מיר אַלץ מיט יענעם עזות־פנים־שמייכל.
- 55 – וואָס הייסט – זאָג איך – וואָס וועסטו בײַ מיר טאָן? איך וויל מיר באַשטעלן אַ נעעם גאַרניטער, דאָס הייסט צוויי נעע גאַרניטערס וויל איך מיר לאָזן מאַכן: איינעם פֿון טריקאַ, אַ ביסל אַ וואַרעמען, און דעם אַנדערן אַ גרינג, פֿון וועלוועט, אויף די הייסע טעג.
- 56 – נו, וואָס זשע געהער זיך דאָס אַן – זאָגט ער – מיט מיר?
- 57 נבֿהל ונשתומם בין איך געוואָרן פֿון אַזאַ מין ענטפֿער און האָב קיין וואָרט נישט געקאָנט מער אַרויסלאָזן. ער האָט אַ פנים פֿאַרשטאַנען, אַז איך בין איבערראַשט. מאַכט ער צו מיר ווי אַ רעכטער עזות־פנים:
- 58 – וואָס זענט איר אַזוי אין גרימצאָרן? איך בין שוין היינט מיט גאָטס הילף אויס שנידער, אַ בעל־הבית גליַך מיט אײַך. איך פֿאַרמאָג הינט פֿוֹציק טויזנט קאַרבאַנים, איר פֿאַרשטייט צי ניין? נון אלף ריבײַ?
- 59 און ער טוט זיך אַ פֿאַטש מיט דער האַנט איבער דער זיט־קעשענע און אַ קנאַק מיטן פֿינגער.
- 60 – אַ פֿאַלגע בליבט אַ פֿאַלגע – זאָג איך און לאָז מיך גיין אין מאַרק אַרײַן צווישן די קלייטן. ווער? וואָס? נישטאַ אַ הונט פֿאַרשלאָגן טיר און טויער. זעלטן־זעלטן זעט מען לויפֿן עמעצן פֿאַרביי שטאַרק פֿאַרטראַסקעט. איטלעכער איז פֿאַרטראַגן מיט זיך, האָט נישט אין זינען קיינעם, ענטפֿערט אַפֿילו נישט אויף קיין 'גוט מאַרגן'. פֿלוצלינג טוט מיר עמעצער אַ זעץ אין פֿלייצע. איך דריי מיך אויס צוריק – רב מאיר בעל מוח:
- 61 – נו? – מאַכט ער צו מיר – וואָס האָט איר געפֿועלט?
- 62 – דאַקען גאָט! – זאָג איך – אויס אַרעמע־ליט, אויס נגידים, היינט זענען, ברוך השם, אַלע גליַך.
- 63 – אַ גדולה אויף דער באַבע! – מאַכט ער צו מיר און קוקט מיר מאַדנע אין די אויגן אַרײַן.
- 64 רב מאיר בעל מוח איז אַ ייד אַן אַלטער מיט אַ גרויסער גרייער באָרד און מיט אַ הויכן שטערן, און מען האַלט אים בײַ אונדז פֿאַר אַ פֿלאַטשיקן, דאָס הייסט, אַ ביסל ניט איבערגעשפיצט. און דערפֿאַר רופֿן מיר אים בײַ אונדז בלשון סגי נהור 'בעל מוח'. און דערצו האַלט ער זיך טאַקע פֿאַר אַ גאַנצן חקרן, אַ פֿילאָזאָף. ער איז אַ מענטש אַליין, אַן אַלמן, אַן קינדער, און מען שאַצט אים פֿאַר אַ גרויסן עושר, אַריבער שיין אַלפֿים. אַצינד, נאָך דער חלוקה, אַז ס'האָט זיך אַנגענומען אויף זיין חלק סך הכל צען טויזנט, קומט אויס, אַז ער האָט קיין גוט געשעפֿט ניט געמאַכט, און דאָס געפֿעלט מיר טאַקע זייער און איך באַגען אים מיט אַ שמייכעלע.
- 65 – אַ יאָ – מאַכט ער צו מיר און ווישט זיך דעם שווייס – איר קוועלט, איר

- זענט, ברוך השם, אצינד אלע נגידים און ס'איז איך גוט ווי די וועלט? זאג איך
 איך, הערט איר, אז איר זענט אלע אויף צרות!
 66 — אויף צרות? — זאג איך — וואָס איז די מעשה?
 67 — די מעשה איז, וואָס איר זענט בהמות. איר הייבט ניט אָן צו פֿאַרשטיין, וואָס
 מיט איך טוט זיך!
 68 — נאָר איר איינער — זאג איך — זענט אַ חכם; ניט אומזיסט רופֿט מען איך
 'בעל מוח'.
 69 — איר מעגט מיך — זאָגט ער — רופֿן ווי איר ווילט איך, נאָר איך זאָג איך,
 אז איר זענט בהמות! פֿערד! קעלבלעך!
 70 דאָס האָט מיך שוין רעכט פֿאַרדראָסן — אַ 'בעל מוח' זאָל זיך אַוועקשטעלן
 זידלען, אָנרופֿן אַ גאַנצע וועלט מיטן נאָמען בהמות און פֿערד און קעלבלעך!
 און איך צעלאַך מיך גלייך אים אין פנים אַרען און גיי אַוועק פֿון אים.
 71 — פֿריידט זיך, פֿריידט זיך — שרייט ער מיר גאָך — איר וועט חרטה האָבן! עס
 וועט איך אויספֿאַלן באַקאָם!
 72 "אַלטער נאָר — טראַכט איך מיר — איך ווייס וואָס איך ברענט! סע
 פֿאַרדריסט איך, וואָס איך בין הינט רייכער פֿון איך! איר זענט נישט איינער,
 פֿאַראַן אַ סך ביי אונדז אַזעלכע נגידים ווי איר, וואָס האָבן געמיינט, אז נאָר
 זיי קומט, אז נאָר זיי באַדאַרפֿן האָבן געלט. אַן עק, אויס נגידים, אויס אַרעמע-
 ליט, אויס מיוחסים!"
 73 איך קער מיך אום און גיי אַהיים.

ד.

- 74 — וואָס וועט זיין דער תכלית? — זאג איך צו מיין ווייב גאָך דעם אז מיר האָבן
 ביידע נאָך אַ מאָל איבערגעציילט אונדזער מאַיאַנטעק' זיבעציק טויזנט
 קאַרבן, ווייל מיר זענען קיין עין-הרע זיבן, און גוט באַהאַלטן אין קאַסטן —
 הייס כאַטש שטעלן דעם סאַמאָואַר, וועלן מיר טרינקען טיי, עס חלשט מיר
 דאָס האַרץ.
 75 — נאַפשיקלאַד' וועמען זאָל איך הייסן? — מאַכט צו מיר מיין ווייב — דעם
 שמש פֿון דער שול? דו האַסט שוין פֿאַרגעסן אַ פנים, אז די מויד האָט אונדז
 אַוועקגעוואַרפֿן און וויל שוין מער נישט דינען, און די קעבין אויך?
 76 — די קעבין אויך?
 77 — וואָס דען? אַלע האָבן דאָך גענומען פֿון דער חלוקה! אַלע (זענען) גלייכע
 מיוחסים!
 8 — ווייסטו וואָס? — זאג איך — גיס דו אָן דעם סאַמאָואַר און איך וועל אים
 צעבלאָזן.
 79 — נאַפשיקלאַד מיט וואָס זאָל איך אים — זאָגט זי — אַנגיסן? מיט אַחרונים
 וואַסער, צי מיטן פֿאַראַיאַריקן שניי? אז פֿון נעכטן אָן קוק איך נישט אָן דעם
 וואַסער-פֿירער אין די אויגן!
 80 און אַזוי ווי מיר רעדן דערזע איך דורכן פֿענצטער נחמן בער דעם וואַסער-

- פֿירער פֿאַרן מיט אַ פֿאַס פֿונעם טיפּ; לויף איך אַרויס צו אים מקבל פנים זיין
און וויל אים אָפּשטעלן.
- 81 – רב נחמן בערו רב נחמן בערו זיט זשע מוחל, שטעלט זיך אָפּ אַ ווילע, גיט
אונדז אַ פֿאַר עמער וואַסער!
- 82 – וואַסער? אין טיפּ איז פֿאַראַן גענונג – מאַכט ער צו מיר און קוקט אַפֿילו
נישט צו מיר אין ווינקל אַרײַן.
- 83 – וואַס מאַכט איר חוזה, רב נחמן בער? מען דאַרף שטעלן דעם סאַמאָואַר,
נישטאַ אַ טראַפּן וואַסער.
- 84 – אַזוי? אָט צעקראַץ איך מיר די פּיאַטעס! – מאַכט ער צו מיר גאַנץ
ברייטלעך און מיט אַ געלעכטער – אַז מען וויל וואַסער נעמט מען אַן עמער
אַזוי ווי איך (דעם 'איך' ציט ער אויס אויף אַן אַרשין) און מען אַלץ זיך מטריח
צום טיפּ אַזוי ווי איר, און מען פֿאַרקאַטשעט די פֿאַלעס אַזוי ווי איך...!
- 85 איך קען נחמן בער דעם וואַסער-פֿירער שוין עטלעכע און צוואַנציק יאָר, האָב
איך אים נאָך קיין מאָל ניט געהערט רעדן מיט אַזאַ טאָן און מיט אַזאַ
ברייטקייט און מיט אַזאַ ניגון ווי איצט.
- 86 – הערסטו? – זאָג איך צו מן ווייב – ס'איז אַ מיאוסער עסקו! מען באַדאַרף
כאַטש גיין קריגן אַ בולקע. איך וועל אַ שפרונג טאָן צום בעקער און דו זיי זיך
מטריח אין מאַרק אַרײַן נאָך פֿלייש.
- 87 געקומען צו שמוליק דעם בעקער, ער זיצט ניט ווייט פֿון אונדז, און איך טרעף
אים ביים טיש מיט זיין גאַנץ געזינדל. מען זיצט, מען טרינקט טיי און מען
שוויצט.
- 88 – אַ גוט מאַרגן, רב שמואל! – זאָג איך צו אים.
- 89 – אַ גוט מאַרגן, אַ גוט יאָר. וואַס וועט איר עפעס זאָגן גוטס? – מאַכט ער צו
מיר עפעס זייער אויפֿגעלייגט און בעט מיר אַפֿילו ניט זיצן.
- 90 – איך האָב איך געוואַלט בעטן – זאָג איך – אַ פֿאַר בולקעס, אָדער
קיילעטשלעך געפֿלאַכטענע.
- 91 – האָט קיין פֿאַריבל ניט – מאַכט ער צו מיר און ווישט זיך דעם שווייס. מיט
אַ יומטוֹבֿדיקער פֿאַטשיילע – בולקעס האָב איך פֿון מינסט וועגן.
- 92 – וואַס הייסט פֿון אַמערט וועגן?
- 93 – אָט דאָס הייסט – זאָגט ער – איר ווילט בולקעס? באַקט.
- 94 – איך וועל איך גוט באַצאָלן – פֿרוו איך מיך אונטערקויפֿן מיט געלט.
- 95 – טאַקע? – מאַכט ער צו מיר מיט אַ שמייכעלע – איר וועט מיר גוט
באַצאָלן? אַפֿשר וועל איך איך גוט באַצאָלן און באַקט איר מיר בולקעס?
- 96 – ברוגז – זאָג איך – באַדאַרף מען דאָ ניט זיין. דערווייל זענט איר דאָך אַ
בעקער, און ביי אַ בעקער קויפֿט מען בולקעס...!
- 9 – ס'איז אַלץ געווען אַ מאָל – מאַכט ער צו מיר מיט אַ שמייכעלע פֿון אַ
שטאַט-בעל-היבית שבת נאָכן עסן און גלעט זיך די באַרד – אַ מאָל בין איך
געווען אַ בעקער און הינט בין איך אויס בעקער, אַדיעו לאַזט דאָרטן גריסן
אַמער ווייב...

98 איך זאל ניט מורא האָבן פֿאַר קיין פעטש, וואָלט איך זיך אָפּגערעכנט מיטן דאָזיקן בעקער, דעם גראָבן יונגאַטש, ער זאל מיר האָבן צו געדענקען! נאָר ווי פֿאַסט דאָס פֿאַר מיר, אַ נגיד פֿון זיבעציק טויזנט קאַרבן און אַ טאַטנס קינד דערצו זאל זיך אַוועקשטעלן אויסטענהן מיט אַ בעל־מלאכה אַ בעקער? און איך טו אַ קלאַפּ מיט דער טיר און גיי אַהיים.

99 אין דער היים טרעף איך מיפע צוויי קלענערע קינדער, נאָר וואָס געקומען פֿונעם חדר מיט אַ גרולה: דער רבי האָט זיי צעלאָזט פֿרי, אָנגעזאָגט זיי זאָלן שוין מער צו אים אין חדר אַרײַן נישט קומען.

100 – וואָס איז שוין? – זאָג איך – איר האָט שוין עפעס פֿאַרשטיפֿט אַ מעשה? זײַט זיך מודה, וואָרעם אָט גיב איך אײַך פעטש ווי האָלץ!

101 – מיר האָבן ניט פֿאַרשטיפֿט – זאָגן זיי – קיין שום מעשה. דער רבי האָט אונדז נאָר געזאָגט, אַז מיר זענען שוין ניט מער זינע תּלמידים און ער איז ניט אונדזער רבי. אויב מיר ווילן, זאָגט ער, לערנען, זאל דער טאַטע אַליין זיך מטריח זײַן מיט אונדז קנעלן... און דאָס שכר־לימוד, זאָגט ער, וואָס אים קומט, זאל מען דאָס אַוועקשענקען אויף אַרעמע־ליבט...

102 דאָס האָט מיר שוין אַזוי פֿאַרדראָסן, אַז איך האָב געבאַפֿט דאָס שטעקל און בין אַרויסגעלאָפֿן אין דרויסן און האָב מיך געלאָזט גיין אין שטאַט אַרײַן זען, וואָס טוט זיך אויף דער וועלט, ווי אַזוי איז בײַ ליפֿטן. און אַזוי ווי איך גיי, באַגעגן איך ווידער אַ מאָל רב מאיר בעל מוח מיט אַ באַרעמעק האָלץ אויף די פּלייצעס.

103 – וואָס איז דאָס? – זאָג איך צו אים – אַליין?

104 – אַליין, וואָס דען? – מאַכט ער – איך האָב דאָס קוים געקראָגן, אויסגעוויינט, אַצינד באַדאַרף מען נאָך גיין קריגן מעל און זיך באַקן ברויט. גוט דערלעבט. האָ? וואָרט צו אַ ביסל, דאָס איז נאָך גאַרניט; אָט וועט איר זען וואָס וועט נאָך זײַן! בלוט וועט רינען אין די גאַסן! בלוט! בלוט!

105 "אַ חקרן רעדט גאָר אַנדערע ווערטער, ער זאָגט גאָר נבֿיאותו" – אַזוי טראַכט איך מיר און עס קריכן מיר אין קאַפּ אַרײַן אַלערליי אומעטיקע מחשבות און פֿאַרשטערן מיר די שמחה מיטן פֿאַרגעניגן פֿון די זיבעציק טויזנט קאַרבן, וואָס איך פֿאַרמאָג אַצינד. איך צעטרייב די מחשבות ווי ווייט מעגלעך, נאָר זיי הערן נישט אויף צו קריכן אין קאַפּ אַרײַן, ווי זומער־פֿליגן – און איך לאָז מיך גיין ווייטער.

ה.

106 אויף דער גאַס דרייען זיך אַרום אונדזערע רויטע יידעלעך, אַלע שבתדיק אָנגעטאַן – אַלע נייע אויפֿגעקומענע נגידים, נאָר אַלע אָנגעברוגזטע, בלאָזן זיך ווי חתנס צד. דער עולם עפעס שושקעט זיך, וואָרטשעט, מען רעדט איינע אויפֿס אַנדערע לשון־הרע.

107 – געפֿעלט אײַך אַ ביסל אונדזער נייער נגיד? – מאַכט איינער צום אַנדערן און ווינקט אָן אַ זײַט.

- 108 - פסנו! - מאכט דער אנדערער און איז אזש גרין פֿאַר קנאה.
- 109 און בכדי מען זאָל זיך צעשלאָגן אַ ביסל די געדאַנקען, דערציילט איטלעכער באַזונדער אַן אנדער אנעקדאָט, ווי אזוי דער שכן זינער איז געקומען אַהיים מיטן גאַלד, געכאַפט דאָס ווייב און געגאַנגען אַ טענצל, שיער ניט משוגע געוואָרן פֿאַר פֿרייד! דער אנדערער דערציילט נאָך אַ שענערן אנעקדאָט, ווי אזוי זינער אַ באַקאַנטער, ער וויל ניט פּורש בשמו זיין, איז געזעסן אַ גאַנצע נאַכט ביזן וויסן טאָג אַרפּין און האָט נישט אויפֿגעהערט צו ציילן נאָך אַ מאָל און נאָך אַ מאָל דאָס געלט, וואָס ער האָט געבראַכט אַהיים און ווי אזוי ער שטעלט זיך אָפּ איטלעכס מאָל און טוט זיך אַ קניפּ ביים לייב און אַ זאַג צום ווייב: שרה זיסל! ווי מיינסטו, איך שלאָף?... דער גאַנצער עולם שיסט אויס פּלומרשט אַ געלעכטער, נאָר מען זעט, אַז סע איז פֿאַלש: עס לאַכט זיך עפעס ניט אזוי ווי עס דאַרף צו זיין. איטלעכער פֿילט אַז עס גענדזלט אים עפעס אינעווייניק, נאָר אַרויסזאָגן קאָן ער דאָס ניט.
- 110 - געהערט אַ מעשה? - רופֿט זיך אַן איינער אַ יונגער־מאַנטשיק מיט אַ זיידענעם קאַשקעט און קראַצט זיך אונטערן קאָלנער - שמען אלי דער שוחט וויל ניט קוילען.
- 111 - וואָס הייסט ער וויל ניט קוילען? - מאַכט אַ ייד אַ נגיד מיט אַ בייכל, וואָס הענגט אים אַראָפּ און ער מוז דאָס האַלטן אונטערגעבונדן מיט אַ גאַרטל - וואָס הייסט ער וויל ניט קוילען?
- 112 - אַט דאָס הייסט! - מאַכט דער יונגער־מאַן מיטן קאַשקעט - ער איז שוין, זאַגט ער, אויס שוחט, ער פֿאַרמאַגט שוין איצט זיינע דרייסיק טויזנט קאַרבן און קוילעט נאָר פֿון זינט וועגן.
- 113 - דו מאַכסט זיך נאַרישו! - זאַגט דער ייד און ציט אַרויף דאָס בייכל מיט ביידע הענט.
- 114 - ווי אַ ייד איך בין? - מאַכט דער יונגער־מאַן - מיין שוויגער האָט געשיקט צו אים דאָס מיידל מיט עופֿות, האָט ער אַרויסגעטריבן דאָס מיידל מיט די עופֿות.
- 115 - דאָס איז נאָך בלאַטעו! - רופֿט זיך אַן אַן אויסגעדאַרט יידל, נעבעך אַ קראַנקער - איך האָב מורא, מיר וועלן אַלע אויסגיין פֿאַר הונגער.
- 116 - פֿאַר הונגער? וואָס איז פֿאַר אַ הונגער אויף אַיך?
- 117 - וואָס הייסט וואָס איז? אַז די קצבים ווילן ניט שעכטן, נישט געעפֿנט אַפֿילו הינט די יאַטקעס.
- 118 - גייט שוין גייט!
- 119 - איך זאָל אזוי האָבן הצלחה בכל אשר אפֿנה.
- 120 - איר זאַגט קצבים? למאי בערע ברענבוך דער בעדער וויל נישט הייצן די באָר?
- 121 - אַ ניער נגיד אין שטאַט! בערע ברענבוך! כאַכאַ!
- 122 - צווישן עולם ווערט פּלומרשט אַ געלעכטער.
- 123 - אַ שיינער געלעכטער! - רופֿט זיך אַן פֿאַרבייליפֿנדיק אַ יונגער־מאַן מיט

אן איבערגעשראָקענעם פנים – לאַכט־לאַכט, אויסגעוואַקסן אַ געלעכטער אויפֿן פּופיקו... אַ שטאַט סאַמע נגידים... נישט טאָן פֿון דאַנען אַהין... נישט צו קריגן אין ערגעץ אַ פֿור!... בעל־עגלות ווילן ניט פֿאַרן... אַט דאַרף איך פֿאַרן צום באַן ווי אין לעבן אַרײַן, אַפֿפֿירן אַ קינד צום דאַקטער... כּ׳האַב מורא איך וועל מוזן גיין צו פֿוס צום באַן.

124 – צום באַן! – טוט זיך איינער אַ זאָג פֿאַרבייגענדיק – איך ווייס גאַר ניט צי עס גייט ערגעץ אַ באַן...

125 – אַ משל! אַן עק הייסט דאָס? די וועלט האָט זיך אַוועקגעשטעלט?

126 – זאָלט איר טאַקע וויסן!

127 מיט אַ פֿאַראַומעטיקט האַרץ לאָז איך מיך גיין ווייטער און האַרץ אַלע מאָל אַלץ ערגערע בשורות, מאַדנע דיבורים, פֿאַרשיידענע מימרות, און זע פֿאַר זיך סצענעס, איינע טרויעריקער פֿון דער אַנדערער. דאָ גייט אַ מוטער, ברעכט די הענט: די זייגערין האָט זי אַוועקגעוואַרפֿן, איבערגעלאָזט איר אַ ברעקעלע קינד אויף די הענט און זי ווייס ניט וואָס מען טוט!... דאָרט לויפֿט אַ יונגער־מאַן טויט ווי דער טויט: דאָס ווייב גייט בײַ אים צו קינד, און נישטאַ קיין אַקושערקע, כאַטש לייג זיך און שטאַרב!... דאָ שטייט אַ ייד פֿאַרוויינט. ס׳איז בײַ אים געשטאַרבן היינטיקע נאַכט אַן אַלטער פֿאַטער און מען דאַרף אים באַהאַלטן, איז ניטאַ ווער עס זאָל באַהאַלטן. ״וואָס איז? נו און חֲבֵרָה קדישאַ?״ – ״וואָס מיר חֲבֵרָה קדישאַ? אַז ס׳איז נישטאַ קיין שמשים! קיינער וויל זיך ניט רירן פֿונעם אַרט!״... און דאָרט שטייט אַ ייד פֿאַרזאָרט: ער מאַכט היינט חתונה אַ שוועסטער, דאַרף שטעלן אַ חופּה, איז ניטאַ קיין בלי־זמר, ניט קיין סאַרווערס, ניט קיין שמש, ניט קיין חזן – אַ ריינער אומגליק!... און דאָ קלאַגט זיך איינער אויף דער פּאַסט: ער איז געגאַנגען אַפּנעמען זייער אַ נייטיקן בריוו פֿון זינעם אַ ברודער, איז נישטאַ קיין לעבעדיקער מענטש אויף דער פּאַסט! דער האַלט אין מיטן בויען זיך אַ דירה, האָבן אים די בעל־מלאכות אַוועקגעוואַרפֿן אין מיטן דער אַרבעט; און יענער האָט אַ גרויסע פֿאַבריק, האָט ער זי געמוזט צומאַכן! הכלל מען הערט נאָר צרות און צרות און צרות!

128 ״רב מאיר, כאַטש מען רופֿט אים בײַ אונדז ׳בעל מוח׳ בלשון סגי נהור, איז אַ פנים גאַר נישט אומגערעכט, וואָס ער זאָגט, אַז מיר זענען אַלע אויף צרות״ – אַזוי טראַכט איך מיר און לאָז מיך גיין צו אים אַהיים, הערן וואָס וועט ער עפעס זאָגן אויף ווייטער, און אינעווייניק אונטערן לעפֿעלע פֿיל איך ווי עפעס זויגט מיך און נאָגט מיך, טאַקע גאַר ווי ווערעם עסן מיך...

י.

129 אַרײַנגעקומען צו מאיר בעל מוח האָב איך אים געטראַפֿן גאַנץ שוין זיצן אויף אַ בענקל מיט אַ שטיוויל אויף די קני און מיט אַ נאָרל־פֿאַדעם אין האַנט. די גרויסע, גרויע באַרד האָט ער צעלאָזט און דער ברייטער שטערן האָט אים געשוויצט.

- 130 – וואָס טוט איר דאָס, רב מאיר? – פֿרעג איך אים.
- 131 – וואָס זאָל איך טאָן? – מאַכט ער מיט אַ זיפֿן – איר זעט דאָך וואָס איך טו, אַז אַך און וויי איז מיר! שיינ אַזוי? האָ? זיך דערלעבט? נו, וואָס האָט איר געפועלט מיט אייער אויפֿטו? מיט אייער 'חלוקה'? הינט איז איך בעסער ווי פֿריער? זאָגט, שעמט זיך ניט! אַיאָ איר שוויגט?
- 132 און ער לייגט אַוועק אויף אַ ווילעל די אַרבעט און קוקט מיר גלייך אין פנים אַריין. איך שוויג, וואָרעם איך האָב נישט וואָס צו זאָגן.
- 133 – וואָס וועט זיין פֿון דעם דער תכלית, וואָלט איך וועלן וויסן? – מאַכט ער צו מיר ווייטער און נעמט זיך צו דער אַרבעט – אַז מען קאָן קיין זאָך נישט קריגן פֿאַר געלט, הינט צו וועלכע שוואַרצע יאָר טויג איך דאָס געלט? איך האָב מורא מען זאָל ניט אָנהויבן זיך עסן איינס דאָס אַנדערע לעבעדיקערהייט.
- 134 – וואָס זשע איז די עצה, רב מאיר? אַדרבה, איר זענט דאָך עפעס אַ ייד אַן אויפֿגעקלערטער, ווי זאָגט מען, אַ חקרן און אַ פֿילאָזאָף, גיט אַן עצה!
- 135 – אַן עצה זאָגט איר? דערצו איז פֿאַראַן נאָר איין עצה.
- 136 – דהיינו?
- 137 – דהיינו, ס'זאָל זיין אַזוי ווי ס'איז געווען ביז אַהער.
- 138 – ווידער – זאָג איך – קבצנים און ווידער נגידיים? איינעם גאָר דעם אַנדערן גאָרניט? ס'איז טאַקע אַ יושר?
- 139 – עס קאָן אָבער אַנדערש ניט זיין – מאַכט ער און טוט זיך זיין אַרבעט – עס מוז אַזוי זיין! כל זמן מיר אַרבעטן איבער נויט, וויל מיר ווילן עסן; כל זמן מיר האַרעווען נאָר צוליב דער קישקע אַליין און מיר האָבן פֿון אונדזער האַרוואַניע שום הנאה ניט; כל זמן האַרעוואַניע, אַרבעט קויפֿט זיך און פֿאַרקויפֿט זיך פֿאַר געלט – מוז דאָס אַזוי זיין, ווי ס'איז געווען ביז אַהער. אַז דער שוסטער קומט מיר נישט העלפֿן פֿאַרריכטן די שטיוול נאָר דערפֿאַר וואָס ער דאַרף שוין ניט מיין געצאָלטס; אַז דער בעקער גיט איך ניט קיין בולקע נאָר דערפֿאַר וואָס ער דאַרף שוין ניט אייער גריוונע; אַז דער כליזמר וויל נישט קומען איך משמח זיין אויף אייער חתונה פֿאַר גוט פֿריינדשאַפֿט אַליין; אַז דער מלמד וויל נישט לערנען מיט אייערע קינדער פֿאַר ליבשאַפֿט אַליין; אַז די אַקושעריקע וויל ניט קומען העלפֿן אייער געווינערין און דער רופֿא וויל ניט גיין צו אייער קראַנקן און דער שמש וויל ניט באַהאַלטן אייער מת פֿאַר רחמנות אַליין – הינט צו וואָס טויגט איר און צו וועלכע שוואַרצע יאָר לעבט איר אויף דער וועלט? וואָס איז דער חילוק דעמאָלט צווישן איך און צווישן דער בהמה? אַ בהמה קלערט נאָר וועגן איר טרעלבוך און איר קלערט נאָר וועגן אייער טרעלבוך; אַ בהמה האָט אין זינען נאָר זיך מיט איר פֿאַמויניצע, און איר האָט אין זינען נאָר זיך מיט אייער פֿאַמויניצע. איר האָט געזען, אַז אַ בהמה זאָל העלפֿן דער אַנדער בהמה בשעת יענע דאַרף זיך קעלבן? איר האָט געזען אַ פֿערד זאָל העלפֿן דעם אַנדער פֿערד אויפֿשטיין בשעת יענע פֿערד האָט זיך ספֿאַטיקעט און איז געפֿאַלן? איר האָט געזען, אַז אַ בהמה זאָל זיך זאָרגן פֿאַר

דער וועלטס קעבלעך? הינט זאגט מיר, איך בעט אײך, מיין ליבער ייד, וואָס איז מיט אײך אזוי דער ייחוס? און וואָס זענט איר געווען אזוי ברוגז, אַז איך האָב אײך אַלעמען אָנגערופֿן מיטן נאָמען 'בהמות', פֿערד און קעבלעך? 140 און דער אַלטער רב מאיר האָט אַוועקגעלייגט דעם שטיוול און די גרויע באַרד האָט זיך בײַ אים צעלאָזט, און די אויגן האָבן אים געברענגט און ער האָט אויסגעזען בײַ מיר עפעס גאַר אַן אַנדער מענטש, גאַר נישט דער פֿלאַטשיקער 'בעל מוח' וואָס ביז אַהער, און איך האָב אים נישט געוואָלט איבערשלאָגן די רײד; מיר האָט זיך געוואָלט ער זאָל נאָך רעדן און רעדן. און ער רוט זיך אָפּ און רעדט ווייטער:

141 — נו? אײַ איר שווייגט? וואָרעם איר האָט ניט וואָס צו זאָגן. איר האָט געמיינט, אַז דערמיט וואָס אַלע רויטע ייִדעלעך וועלן ווערן אויסגעגלייכט אין זייער פֿאַרמעגן וועט קומען אַ ישועה אויף דער וועלט? איר האָט געלעבט אין טעות: נישט אין דעם, נישט אינעם געלט שטעקט דאָס גאַנצע גליק פֿונעם מענטשן. אונדזער גליק ליגט אַט אַ דאָ (ער ווייזט מיט דער האַנט אויפֿן האַרצן) און אַט אַ דאָ! (ער ווייזט מיט דער האַנט אויפֿן שטערן). ווי זשע איז אָבער דער דין, אַז דאָ (ער ווייזט מיטן פֿינגער אויפֿן שטערן) איז בײַ אונדז פֿאַראַן ווינציקלעך, און אַט אַ דאָ (ער באַווייזט מיטן פֿינגער אויפֿן האַרצן) נאָך ווינציקער. וועט אונדז אַט דאָס (ער באַווייזט מיט דער האַנט אויף דער קעשענע) נישט העלפֿן גאַרנישט. אַדרבא, עס וועט אונדז נאָך אַ סך אַ סך קאַליע מאַכן! ס'איז נאָך, פֿאַרשטייט איר מיך, צו פֿרי, אַז מיר זאָלן פֿאַרשטיין, אַז מיר זענען באַשאַפֿן געוואָרן נישט נאָר צוליב דעם טרעלבוך און נישט צוליב דער פֿאַמויניצע אַליין, אַז מיר דאַרפֿן איינער צום אַנדערן נישט צוליב געלט, און העלפֿן איינס דאָס אַנדערע נישט פֿאַר געצאָלטס, נאָר מצד עפעס אַנדערש, מצד רחמנות. ניין, ס'איז נאָך ניט געקומען די צײַט! עס דאַרף נאָך לאַנג געדויערן ביז מיר אַלע זאָלן דאָס פֿאַרשטיין!... און ביז דעמאָלט מוז דאָס זײַן ווי ס'איז געווען ביז אַהער; אַניט איז שלעכט, ביטער, ביטער ווי דער טויט, עס וועט זיך גיסן בלוט אין די גאַסן; אַט וועט איר זען, פֿאַרשריבט מײַנע ווערטער!

142 פּלוצלינג הערן מיר אַ רעש, אַ געשרײַ פֿון דרויסן. דער אַלטער לייגט אַוועק די אַרבעט און מיר לויפֿן אַרויס ביידע אויף דער גאַס זען וואָס טוט זיך דאַרטן.

ז.

143 דאָס וואָס מיר האָבן דערזען אין דרויסן לאָזט זיך ניט באַשרײַבן. אין מיטן גאַס איז געשטאַנען אַן אַלטע פֿרוי מיט אַ פֿולן קאַשיק מיט בולקעס און אַרום און אַרום מענטשן האָבן זי באַפֿאַלן, רײסן בײַ איר די בולקעס פֿונעם קאַשיק און זי לאָזט ניט, באַרעט זיך און שרײַט:

144 — טשעפעט זיך אָפּ! לאָזט מיך! ס'איז ניט אויף צו פֿאַרקויפֿן! איך פֿאַרקויף ניט!

- 145 – איר פֿאַרקויפֿט ניט? גיט אונדז אַזוי!
- 146 – ניט פֿון אייערט וועגן אָפּגעבאַקן! פֿון מייע קינדערס וועגן! לאָזט מיר!
ראַטעוועט! קאַראָל!
- 147 נאָר דער עולם הערט זי ווי המן דעם גראַגער; אין עטלעכע מינוט האָט מען די בולקעס אירע צענומען, זי האָט מען רעכט אויסגעהרגעט. און די פֿרוי, נעבעך, אַ צעבלוטטיקטע, וויינט און שעלט מיט טויטע קללות, ליענט די תּוכחה.
- 148 – געפֿעלן אייך די רויטע ייִדלעך, די שיינע לייט, די אויפֿגעקומענע גבֿירים אייערע? – מאַכט צו מיר מאיר בעל מוח מיט אַ ביטער געלעכטערל – אַזעלכע שטילע מענטשלעך געווען תּמיד, און פּלוצלינג געוואָרן גולנים! און איבער וואָס? איבער אַ בולקע, כאַט־כאַט־כאַ!
- 149 דער וויינט, וואָס האָט צעבלאָזן די באַרד זיינע אויף אַלע זיטן, צעטראַגט דעם געלעכטער און פֿון אַלע גאַסן זעען מיר רויטע ייִדלעך לויפֿן אַלץ אין איין זיט אַרײַן, צום מאַרק, צו די יאַטקעס.
- 150 – וואָס איז? ווהיך לויפֿט מען דאָס? – כאַפֿן מיר אָן איינעם פֿונעם מאַרק.
- 151 – איר האָט גאַרניט געהערט – מאַכט ער צו אונדז פֿאַרוונדערט – סטייטש, סע טוט זיך הושך, אַ געשלעג, אַ הריגה בײַ די יאַטקעס!
- 152 – אַ געשלעג? אַ הריגה? איבער וואָס?
- 153 – איבער פֿלייש.
- 154 – איבער פֿלייש?
- 155 – איבער פֿלייש. מען איז זיך צונויפֿגעקומען נאָך פֿלייש. האָבן די קצבֿים ניט געוואָלט עפֿענען די יאַטקעס, האָט איינער אַ בעל־הבית אויפֿגעשלאָגן דעם שלאָס און געוואָלט אַליין נעמען פֿלייש, האָט אים דער קצבֿ געגעבן מיט אַ האַק איבערן קאַפּ, איז ער, זאָגט מען, געפֿאלן טויט. האָבן זיך אָנגענומען פֿאַר אים די איבעריקע בעלי־בתים און גענומען שלאָגן דעם קצבֿ. האָבן זיך אַרויסגעשטעלט די איבעריקע קצבֿים – איז געוואָרן אַ געשלעג, אַ הריגה, זאָל גאָט שומר ומציל זײַן! מען זאָגט העכער צוויי מזינים מענטשן זענען געהרגעט אויף טויט.
- 156 – נו, ווער איז געווען גערעכט? וואָס האָב איך אייך געזאָגט? – מאַכט צו מיר רב מאיר בעל מוח און מיר הייבן אָן גיין גיכער, און דער געפּילדער מיטן געשריי ווערט אַלע מאָל שטאַרקער און שרעקלעכער. און איך הער אַזעלכע קולות, וואָס ב'האָב נאָך קיין מאָל נישט געהערט; און איך דערזע אַזעלכע סצענעס, וואָס איך האָב קיין מאָל אַזעלכעס ניט געזען. דער מאַרק איז פֿאַרפֿלייצט מיט רויטע ייִדלעך. אויף דער ערד ליגן אַ סך הרוגים, קאַטשען זיך אין בלוט. צווישן זיי מייע גוטע באַקאַנטע. דאָרט ליגט איינער אַ יונגער־מאַן אין אַ שיינער קאַפּאַטע מיט אַ בלייך פנים, איך וואָלט געמעגט שווערן, אַז ס'איז שמעון אלי דער שוחט. אַ ביסל ווייטער יענער גראַבער מיטן בייכל, וואָס ביים לעבן האָט ער דאָס געהאַלטן שטענדיק אונטערגעבונדן מיט אַ גאַרטל און נאָך אַ סך באַקאַנטע פֿאַרשווינען. אייניקע זענען שוין אין גאַנצן

טויט און אייניקע זשיפען נאך, און בלוט, בלוט אַרום און אַרום! דער אַלטער
 מינער שטורכעט מיך מיטן עלנבויגן איך זאָל קוקן אַהינצו, ווייטער, זען וואָס
 דאָרטן טוט זיך; ער רעדט עפעס צו מיר, נאָר איך הער נישט וואָס; ער ווייזט
 מיר עפעס און איך ווייס נישט וואָס; איך זע נאָר זיין ווייסע באַרד, ווי זי
 שאַקלט זיך און דער ווינט צעבלאָזט אירע לאַנגע גרויע האָר. פֿונעם ריח פֿון
 בלוט – מענטשן-בלוט – ווערט מיר נישט גוט אויף צו חלשן; דאָס האַרץ אַט
 אָט שפּרינגט דאָס מיר אַרויס; די פֿיס ווערן אונטערגעהאַקט, אָט אָט פֿאַל איך
 אום.....

ח.

157 אז איך האָב מיך אויפֿגעכאַפּט, בין איך געלעגן אויף אַ בעטל און דאַכט זיך
 ניט ביי זיך אין דער היים. עפעס נישט קיין קענטלעך אַרט און נישט קיין
 קענטלעכע פאַרשויןען דרייען זיך אַרום מיר; אַלע גייען אָנגעטאַן אין וויסן,
 ווי אין תּכריכים, מיט ווייסע ספּאַדיקעס אויף די קעפּ. 'מתים!' – פֿליט מיר
 דורך אַ מחשבה אין קאַפּ און איך וויל זייער וויסן, וווּ בין איך אין דער וועלט?
 צי איך לעב צי איך בין געשטאַרבן? איך הייב אויף דעם קאַפּ, קוק מיך אַרום
 אויף אַלע זייטן, איך טאַפּ מיך ביי מיין ליב – איך האָב נאָך אַלע חושים, אַ
 סימן אז איך בין ניט געשטאַרבן. איך לעב, און אַ מאַדנע וואַרעמקייט פֿיל איך
 צעגיסט זיך איבער מיין גאַנצן 'איך'. נאָר וווּ בין איך און ווי קום איך אַהער
 און וואָס איז מיט מיר – דאָס קאָן איך ניט פֿאַרשטיין בשום אופֿן. איינער פֿון
 די פאַרשויןען, אָנגעטאַן אין וויסן מיט אַ וויסן ספּאַדיק, דערזעט אַז איך ריר
 זיך, גייט ער צו צו מיר און בייגט זיך אָן איבער מיין געלעגער.

158 – וווּ בין איך? – פֿרעג איך אים.

159 – ששש... – מאַכט ער צו מיר – דער דאָקטער הייסט ניט רעדן.

160 – ווער זענט איר? – פֿרעג איך אים ווייטער.

161 – ששש... איך בין אַ פֿעלדשער. דער דאָקטער האָט געזאָגט, איר זאָלט ליגן
 רויק, ניט רעדן אַ וואָרט.

162 ער גייט אַוועק און לאָזט מיך איבער אַליין. איך ברעך מיר דעם מוח, איך וויל
 מיך דערמאַנען ווי אַרום איך קום אַהער? וואָס איז געווען פֿרֿיער מיט מיר? –
 און איך קאָן בשום אופֿן נישט דערמאַנען זיך. איך קאָן זיך אַפֿילו נישט
 דערמאַנען ווער בין איך. איך האָב דאָס לחלוטין פֿאַרגעסן! – פֿאַרגעסן ווער
 איך בין און וואָס איך בין און ווי אַזוי מען רופֿט מיך, איך פֿיל מיך עפעס ווי ניי
 געבאַרן. אָט אַזוי באַדאַרף זיך פֿילן אַ קינד בשעת עס ווערט געבאַרן אויף דער
 וועלט. עס גייען צו צו מיר אַלע מאָל ניע פאַרשויןען, בייגן זיך אָן איבער
 מיר, האַלטן מיך ביים דופֿק, קוקן מיר אין די אויגן אַריין. מען גיסט מיר אַלע
 מאָל מיט אַ לעפֿל אין מויל אַריין עפעס פּריקרע זיסע און ביטערע זאַכן.
 ביסלעכווייז פֿיל איך, ווי עס קומען מיר צו אַלע מאָל פֿרישע בוחות און די קאַפּ
 ווערט מיר וואָס ווייטער לויטערער און לויטערער, איך הייב מיך אָן

ביסלעכוויז דערמאָנען ווער איך בין און פֿון וואָנען, און ווי אזוי איך הייס, און איך הייב אָן צו פֿאַרשטיין, אַז איך בין נישט אין דער היים, אַז איך בין ערגעץ אין דער פֿרעמד, אַ פנים אין שפּיטאַל... איך בעט מען זאָל מיר שיקן אַהערצו מיין ווייב, מינע קינדער. ענטפֿערט מען מיר, אַז ניין, מען טאָר נאָך נישט, דער דאָקטער הייסט נישט. עס גייען אַוועק אַזוי עטלעכע טעג מיט עטלעכע נעכט. איך האָב קיים געפועלט ביים דאָקטער, ער זאָל אויף מיר רחמנות האָבן, אַרפּנלאָזן אַהערצו כאַטש אויף צוויי מינוט מיין ווייב מיט מינע קינדער. קיים געפועלט בי אים, נאָר מיט אַ תנאי איך זאָל מיט איר פֿון קיין שום זאָך נישט רעדן. מיין ווייב קומט אַרפּן צו מיר מיט טרערן אין די אויגן. איך וויל מיט איר אָנהייבן רעדן, אויספֿרעגן, וואָס הערט זיך אין שטאַט און אויף דער וועלט, ווי האַלט דאָס איצט 'נאָך דער חלוקה'? לאַזט מען מיך נישט רעדן. דער דאָקטער, זאָגן ווי, האָט אָנגעזאָגט, אַז 'דערפֿון' זאָל מען פּיט מיר נישט רעדן און איך זאָל 'דערפֿון' גאָר אַפֿילו נישט קלערן. נאָר ווי קאָן איך 'דערפֿון' נישט קלערן, אַז נאָר דאָס' פיקט מיר אין קאָפּ אַרפּן און נאָר וועגן 'דעם' זענען פֿול מינע מחשבות?... מיין ווייב און מינע קינדער קומען שוין איצט צו מיר אַלע טאָג! אויך באַקאַנטע לאַזט מען שוין צו מיר צו, וואָרעם איך קאָן שוין זיצן, שטיין און אַ ביסל אַרומגיין איבערן שטוב. איך קאָן שוין רעדן און מעג שוין רעדן פֿון וואָס איך וויל, נאָר נישט 'דערפֿון' דאָס האָט דער דאָקטער אָנגעזאָגט טיוונט מאָל: היזהר והישמר - איך זאָל נישט דערוועגן רעדן 'דערפֿון' אַ וואָרט!...

163 דאָנקען גאָט - מען האָט מיך שוין פֿונעם שפּיטאַל אויסגעשריבן און איך בין שוין אין דער היים. איך האָב געטראָפֿן אַלצדינג אויף דעם אייגענעם אָרט ווי געווען. אויך די מענטשן די אייגענע וואָס פֿריער. אַפֿילו די דינסטמויד די אייגענע ווי דעמאָלט.

164 - דו האָסט זי צוגענומען צוריק? - זאָג איך צו מיין ווייב.

165 - וועמען?

166 - די מויד. דו האָסט דאָך זי דעמאָלט אָפּגעשאַפֿט.

167 מיין ווייב קוקט אויף מיר שטאַרק פֿאַרוונדערט, נאָר איך בין מער פֿאַרוונדערט פֿון איר...

168 פּלוצלינג עפֿנט זיך די טיר און עס קומט אַרפּן נחמיה דער הינקעדיקער פּאַפּיראַסניק.

169 - אפֿשר דאָרפֿט איר פּאַפּיראַסן? האָב איך פֿאַר אייך אויסגעצייכנטע פּאַפּיראַסן! וואָלול!

170 - ביסט שוין ווידער אַ פּאַפּיראַסניק? - זאָג איך צו אים און איך בין זיך מודה, אַז איך בין פֿון דעם שטאַרק צופֿרידן. נאָר נחמיה קאָן מיר דערויף נישט ענטפֿערן, ווייל מיין ווייב טרייבט אים דורך מיט די פּאַפּיראַסן, און איידער איך קוק מיך אַרום, קומט אַרפּן נחמן בער דער וואַסער־פֿירער און בעט מען זאָל אים געבן אויף יענעם הודש כאַטש אַ האַלבן קאַרב.

- 171 – וואָס איז דאָס? – זאָג איך צו אים און בין זיך פשוט מחיה – ווי קומט איר בעטן אַ האַלבן קאַרבן? וווּ איז אַינער...
- 172 – נישט צוליב מיר, צוליב דעם פֿערדל – פֿאַרענטפֿערט ער זיך פֿאַר מיר – איך דאַרף קויפֿן היי דעם פֿערדל, האָבער בין איך אַינך מוחל!
- 173 מיין ווייב גיט אים אין דער גיך דאָס האַלבע קערבל און שטופט אים אַרויס, ער זאָל מיט מיר קיין סך גיט רעדן.
- 174 אין דעם קומט אַרײַן די מויד און פֿרעגט, צי קאָן אַרײַנגיין אליק דער שנײדער? און תיבֿף נאָך איר קומט אַרײַן אליק אַליין מיט די קאַסאַקע אויגן.
- 175 – ברוך הבא, רב אליק – רוף איך מיך אָן צו אים – וואָס וועט איר זאָגן גוטס?
- 176 – איך האָב געוואַלט – זאָגט פֿאַר אים מיין ווייב – ער זאָל דיר אַראָפּנעמען אַ מאָס אויף אַ באַלאַט.
- 177 און אליק דער שנײדער כאַפט אַראָפּ פֿונעם האַלדו די לאַנגע מאָס און מעסט מיר פֿון אַלע זײַטן. איך וויל אים אַ פֿרעג טאָן: וואָס הערט זיך מיט די פֿופֿציק טוויזנט, מיט די נון אלף רויב (רובלים כסף)? נאָר פֿון דער אויסגעריבענער קאַפּאַטע און פֿונעם בלאַסן פנים זײַנעם פֿאַרשטיי איך, אַז ער איז ווייט פֿון נון אלף רויב...
- 178 – אַצינד – זאָגט מיין ווייב – וואַלט מען נאָך באַדאַרפֿט שיקן צו בלאַוונע דעם שוסטער, ער זאָל דיר אויפֿנייען אַ פֿאַר שטעקשיך.
- 179 – בלאַוונע איז נאָך אַ שוסטער? – כאַפט זיך אַרויס בײַ מיר פֿונעם מויל.
- 180 – וואָס דען איז ער? אַ גובערנאַטאַר? – מאַכט אליק דער שנײדער און קוקט מיט די קאַסאַקע אויגן אויף דער סטעליע און מײַנען מײַנט ער מיך. איך רײַס מיך אין דרויסן אַרויס, איך וויל זיך זען מיט מיין אַלטעשטקען, מיט מאיר בעל מוח; נאָר ער, נאָר מאיר בעל מוח קאָן מיר געבן צו פֿאַרשטיין, מיר קלאָר מאַכן וואָס טוט זיך... מען לאַזט מיך אָבער נישט אַרויס פֿון שטוב אַ צײַט, אַ צײַט. און אַז דער דאָקטער איז געקומען, מיך רעכט באַטראַכט, אַז איך קאָן שוין גיין, האָט ער מיר אַרײַנגעזעצט אַ נייע נשמה, איך האָב גענומען דאָס שטעקל און האָב זיך געלאַזט גיין.
- 181 – ווהיין זשע וועסטו גיין? – פֿרעגט מיך מיין ווייב.
- 182 – איך רעכן זיך דורכגיין צו מאירן.
- 183 – צו וואָסער מאירן?
- 184 – צו מאיר בעל מוח.
- 185 – אַהא! זאָל ער זײַן ווייט אָפּגעשיידט! ער איז שוין לאַנג אויף דער אמתער וועלט.
- 186 און ווי מיין ווייב האָט מיר אָנגעזאָגט די דאָזיקע בשורה, אַזוי האָט זיך מיר אָפּגעריסן אין האַרצן און איך בין צוגעפֿאַלן מיטן פנים צום טיש און האָב מיך צעוויינט ווי אַ קליין קינד.
- 187 ווער וועט אַצינד מיר אויפֿדעקן דעם פֿאַרהאַנג? ווער וועט מיר אַראָפּנעמען די מאַסקע? ווער וועט מיר עפֿענען די אויגן?

188 נאָר ער איינער האָט געוואָסט דאָס וואָס איך ווייס, און דער איינער איז געשטאַרבן, מיטגענומען דעם דאָזיקן סוד מיט זיך אין קבר אַרײַן!...

הערות

- 1 פּאָטעפּאָלנאַסט: אומזיסט געזוכט און גענישטערט אין די רוסישע און אוקראַינישע ווערטערביכער. דאָס וואָרט 'פּאָטעפּאָלנאַסט' איז דאָרט ניט בנמצא. לויט סטוטשקאָוס 'דער אוצר פֿון דער ייִדישער שפּראַך' (ניו־יאָרק 1950, ז' 667) קומט אויס, אַז עס ווערט געמיינט 'אומיושר', 'שיפּלות', 'דורכפּאַל', אָדער גאָר אַ מיאוסע מעשה'.
- 2 אַ פּוטיקע: געמיינט אַ היפּאָטעק.
- 3 רו"פּ: רובל פּספּ, רובל זילבער (אָדער רובל־געלט).
- 4 מאַיאָנטעק: פֿון פּויליש; האַב־און־גוטס.
- 5 נאַפּשיקלאַד: פֿון פּויליש; געמיינט 'למשל'.